

Lesarabrøv

Sensurering av fjølmiðlunum

Fimmarin 25/2-98.

Herfyri samtykti lögtingið eina lóg, sum summir bólkir í samfelagnum hava tikið sum eitt kærkomið amboð til at avmarka møguleikan hjá sjónvarpinum at senda sex og harðskap. Tað er kanska eitt prinsipið hjá onkrum religiøsum bólkum, serliga upp undir val, tá ið atkvøðurnar frá hesum bólkum eru avgerandi fyri nakrar politikkarar, men í minni verð er tað tvælt, og um ein sensurering verður gjøgnumfördur, kann hann bara fáa symbolskan týðning og annars verða til fortæð hjá teimum, sum senda føroyskt sjónvarp. At argumenteringin hjá fortalarnum fyri sensuri nærum bara snýr seg um sex, meðan grovur meiningleysur harðskapur fer mestsum óátalaður aftur við borðinum, er eisini hugvekjandi. Tað skal eisini beinanvegin staðfestast, at eftir mínum tykki sendir sjónvarpið ikki nógvan grovan meiningleysan harðskap.

Problemið er jú nógv størri enn hatta, tí at Sjónvarp Føroya hevur bara ein avmarkaðan part av markaðinum. Fylgisveinasjónvarp og video er nógv størri. Trupulleikin hjá sensurfólkunum er bara, at tann bitin er ov stóur at gloypa, so best er at halda seg til ein, sum er minni, tí tað gevur jú eisini umtalu í pressuni. Sama prinsipið sum um hvørvisbólkarnir hava viðvíkjandi grindadrápi.

Jenis av Rana færdi fram í fimmaranum, at vit skuldu seta ein føroyskan standard og nýta føroyska mentan til at skapa henda standard. Tað ljóðaði eisini sum um starvsfólk í sjónvarpinum

eru mentanar- og gudloysingar. Eg havi altíð ímyndað mær at tosemi var ein týðandi partur av føroyskari mentan. Tað sum Jenis av Rana umboðar er í mínum eygum reindyrkað fanatisma. Og ikki er tað so lógið heldur, tí teir flestu av teimum religiøsum bólkunum av hasum slagnum hava sín uppruna í amerikansku miðvesturstatunum, har religiøs galskapur og racisma, oftast hond í hond, hava rættiliga friar ræsur. Argumenteringin var eisini flótandi og generell, og tá ið Jenis, eftir at hava kritiserað standardin hjá Tróndi Djurhuus, var spurdur konkret um, hvussu hann hevði gjørt, fór hann, í besta Paula Ellefsen-politikkarastíli, út at sveima. Hann misti (les: »slepti«) jordsambandinum og hevði enná eina himmalska hyggjarakanning til at stuðla pástandinum um, at hansara sjónarmið var í meiriluta millum fólk. Samsvartur ikki heilt við úrslitið av seinasta lögtingsvalið. Forboðsmentaliteturin hevur heldur ikki stóra virðing fyri vanligum viti og skili, sum annars varð høgt í metum fyrr í tíðini.

Eitt argument var at í sosialt veikum heimum hava børnini ofta fría atgongd til sjónvarpið allar tíðir av samdøgnum. Tað, sum eg havi sæð av tilfllum er, at sosial og figgarlig trongstøða ikki er nøkur forðing fyri at hava bæði parabol og video, og at hesi tól ofta hava ein ófrimliga høgan prioritet. Fortreinging av einum alt og beiskum veruleika er ikki nakað ókent fyrbrigdi, og tá her moralskt og mentanarligt vaktarhald í Sjónvarp Føroya helst ikki stórvægis

áhuga.

Tað munnu helst verða tey fægstu sum tíma at hyggja eftir øllum, sum verður sent í sjónvarpinum. Sjálvandi, tí ikki øll hava sama áhuga og mong hava heldur ikki tíð til at siga so nógv framman fyri sjónvarpinum. Men Jenis vil ikki gjalda sjónvarpsgjald uttan so, at tað sum sent verður fellur innanfyri hansara áhugaki. Hetta segði hann heilt konkret. Og tá eru vit komin hartil, at vit ikki bara skulu nýta moralska standardin hjá Jenis. Vit skulu eisini hyggja eftir tí sama sum Jenis. Svørt útlit fyri hyggjaratalinum hjá sjónvarpinum. Tað næsta verður helst, at tað verður álágt Sony og Philips at framleiða serlig sjónvarpstól til føroyingar. Tey skulu ikki kunna slökkjast, tey skulu bara kunna taka eina kanal, og hon skal vera læst til frekvensin hjá Sjónvarp Føroya.

Tað undrar meg annars, at Jenis heldur seg hava tíð til at hyggja eftir øllum, sum verður sent í sjónvarpinum, tí hann hevur jú, umframt læknastarvið, lögtingssessin og trúðaravirksemið, eisini moralska og mentanarliga vaktarhaldið um hendi.

At minnilutar verða hoyrdir og hava sín part av ávirkan á samfelagsviðurskiftini er ein náttúrligur partur av demokratinum, men at teir sleppa at halda so nógvan gang er eitt tekin um, at tosemi føroyinga er ovurstórt og at í minsta lagi tann parturin av føroysku mentanini er ljóslivandi. Tað er kanska eisini eitt tekin um, at gamli føroyski óttin í fyrri ræsti og helvti eisini livir í best alagi, og at fólk flest fara undan tá onkur

sjálvbestaltaður fidus-Jesus sveiggjar teimum heilagu skriftunum, sum um sær vóru hansara egna uppfinnslis.

Tá eg var barn í tryssunum hendu ikki tær stóru broytingarnar í tí elektroniska undirhaldsnaðinum. Tað gekk meira lagaliga fyri seg. Nú í 1998, henda kollveltingar hvønn dag, og vit hava sum foreldur eina stóra uppgávu sum okkara foreldur ikki høvdu, nevniliga at læra börnini at fara við hesi ógilegu undirhaldsrúgvu, sum floymir inn yvir tey. Og hvørja ávirkan tað hevur á børn flest bara at seta teimum forboð, tað vita tey flestu.

Harafurat haldi eg, at tað innanfyri endamálsgrein fólkaskúlans mátti funnist rúm fyri frálæru í frásøring av elektroniskum burturkasti. Tað er skelkandi at siggja, hvussu lítið undirvísingin er broytt síðan eg gekk í skúla í 60-unum og 70-unum. Summar bókur eru tær somu, og ein rúgva av teimum somu lærarunum koyra tað somu undirvísingina. Støðfesti kann vera gott, men tað skal valdast.

Sjálvandi skal sjónvarpið vanda sær um, hvat tey senda, og tað gera tey eftir mínum tykki eisini heilt væl, men, sum tað eisini varð ført fram í sendingini, hvar enda vit, um vit fara í innføra sensur? Hvør skal avgera, nær vit ganga demokratinum ov nær? Og hvør hevur rættin til at avgera, hvat føroyskt mentan er?

Norðoyri 28/2-98
Dánjal J. Hansen

Altjóða kvinnudagurin 8. mars verður hildin øðrvísi í ár!

Altjóða kvinnudagurin verður av ymsum orsøkum hildin øðrvísi í ár enn so mangan fyrr.

Byrjað verður við **Kvinnukvöldi** uppi á loftinum á Café Natúr leygarkvöldið tan 7. mars kl. 22 og varar líka til sunnundáttina tann 8. mars kl. 01.

Har verður »Speakers Corner« við mikrofon, so øll áhugað kunnu siga sína hugsan um mál, sum upptaka kvinnur í hesum døgum. Annars verður tónleikur, sangur, prát og vanligur caféhugni.

Havið Grønu sangbók við!

Atgongugjald er onki, men høvi verður at keypa sær bæði mat og drekka.

Næsta sunnudag, tann 15. mars, verður **Berit Ás** aftur í Føroyum, og hon fer tann dagin at halda tveir fyrilestrar í Sjótleikarhúsinum í Havn.

Tiltakið byrjar kl. 15, og evnini verða: Árin av veikum radioaktivum geislingum á heilsuna hjá fólki, og tann seinni eitur: Hevur heimurin ráð til kvinnur?

Amnesty International fer eisini sum vant at hava framsýning og innsavning av undirskriftum í Sjótleikarhúsinum hendaan dagin.

Atgongugjaldið er 50 kr. og umfarar eisini drekkamunnin í steðginum millum fyrilestrarnar.

8. mars tiltakið í ár endar við eini longri gjøgnumgongd av teimum fimm herskarateknikkunum niðri í Metustovu mikukvöldið tann 18. mars kl. 19.00. Tað seminarið kallast: Kyn, makt og mál, og kostar 40 kr. við drekka.

Allar kvinnur eru hjartaliga vælkominar!

Loysingar- romantikur ella loysingarveruleiki

Eg vildi ynskt – og helst allir føroyingar við mær – at vit kundu havt einar friar og frælsar Føroyar við 40-50.000 glaðum føroyingum, ið allir høvdu tað gott bæði materielt og sálárliga. Ja, hetta er mitt ynski.

Nú er tað tó so, at tað er sjáldan, at ynski ganga í uppfyllti uttan nakað. Oftast er tað so, at tú mást gera upp, hvussu stóðan er, hvat grundarlag hevur tú at standa á, og hvussu vil tú náka títum máli. Við øðrum orðum, hvussu fært tú ynski uppfyllt.

Turrisligt – men veruleiki. Í dag er veruleikin, at lívsgrundarlag er ikki fyri 45.000 fólkum í Føroyum, um vit skulu hava á leið sama livifót, sum nú.

Við øðrum orðum kunnu vit tíværrí ikki vera blokkstuðulin fyrirtætt. Soleiðis er tað bara. Men tíðir kunnu broyast. Vit fáa kanska nýtt lívsgrundarlag innan leingi. Hvør veit? Tí

ræður um longu nú at fáa ein nýggjan nútíðarhóskandi virðiligan sáttmála við Danská ríkið, sum greitt tilskilar rættindi og skyldur í einari framtíðar samvinnu. Hetta er stórarbeiði, ið má gerast, um okkara fólk skal hava vinnuliga framtíð.

Konstruktivur sum Javnaðarflokkurin altíð er, so er hann einasti flokkur, ið hevur miðvísa ætlan um hetta.

Ynski kunnu vit altíð, men oftast skal konstruktivt arbeiði til, áðrenn ynski er uppfyllt. tað veit vanligi føroyingurin saman við Javnaðarflokkinum.

Tummas Arabo,
valevni Javnaðarflokksins

Veljið soleiðis, at hetta verður seinasta fólkatingsval í Føroyum

Tað er sum at hoyra líksong at hoyra sambandskvinnurnar og -menninar, sum nú biðja okkum avnokta okkara sjálvsvirðing og sjálvsáliti. Líksong yvir øllum, sum eitur føroyskt treysti og áreði.

Sambandsflokkurin biður um nakað av okkum, kann vera hóskandi framman fyri Gudi, nevniliga at ásaná, at vit eru líti og veik, ein ásaná, sum vit finna í sálum og øðrum trúarorðum.

Men tað, sum sambandsflokkurin vil, er at vit skulu hava hesa religiøsu stóðuna til Danmarkar, sum hann sjálvur hevur. »Vit klára okkum ikki sjálv«, sigur sambandskonan avgjört. Hvussu veit hon tað? Satt at siga, so veit hon tað ikki. Hon byggir ikki á vitan, hetta

er ein trúargrein hjá henni. Tað ringasta er, at boðanin hjá sambandsflokkunum av hesari pátrúgv hevur verið so ágangandi og knýtt at so nógvur makt gjøgnum søguna, at hennara virðistýndi misáliti er seyrð niður í tað ótilvitaða sálarlívið hjá føroyingum. Hadaði verður tað kallað fram, tá ið sambandsflokkurin hevur brúk fyri tí, og tað brýtur seg fram sum ísakóld, óskilvís, ræðsla fyri ikki at fáa mat í munnin og fyri at vera óhjálpin. Bjargingin sum sambandsflokkurin bjóðar í hesari irrationellu ræðsluni, sum hann sjálvur hevur skapað, er eitt ímyndað »Danmark«, sum ber brá av hini góðdómliugu hjálpin í kristna hugarheiminum og av tí algóða foreldravaldinum í tí

dulvitaða smábarninum, sum býr í tí vaksnu sálini. Tað sær út til, at tað ger tað sama, hvat tað veruliga Danmark ger og hvussu viðurskiftini hava verið okkaramillum, tað broytir ikki loynbrána hjá, í hvussu er teimum gomlu, í sambandsflokkunum av »Danmark« sum tí algóðu, alvaldandi veru, lýsandi sum ein náðisól yvir Føroyum – ið annars høvdu ligið svartar. Konsekvent sambandsforeldur mugu siga við síni børn: »Okkara foreldur kláraðu ikki at fæða okkum. Tey nyttuðu einki. Vit klára ikki at fæða teg. Vit nytta einki. Okkara land nyttar einki, tað klárar ikki at fæða teg. Tú fært einki at klára at fæða teg. Danmark má fæða teg.« Fær teirra hugmynd ta undirteki, sum tey

ætla og vilja, so kann tað henda, at hon verður ein sjálvuppfyllandi spádómur, so at trúargreinin um ósjálvbjargni gongur út. Tí »lítið kemur av lítari vón«, sigur orðtakið. Vóna og krevja vit lítið, tá kann so lítið spyrjast burturúr. Seta vit okkum neyðarslig, smá mál, so mikið neyðarsligari málum náa vit. Men seta vit okkum sømilig mál, tað er fult frælsi og ræði á egnu viðurskiftum okkara, tað verður grundarlag fyri einum sonnum fjórlívi í Føroyum, ið kann loysa andliga meg, sum enn liggur bundin í fólkunum, okkum til eydna og sóma.

Turið Sigurðardóttir

GÓLV TÆNASTAN

Alt innan gólv...
Ókeypis tilbøð verða givin.
Vit ferðast um alt landið

Skemmingsgata 19 100 Tórshavn
Tlf. 18875 - 88875
Fax 18809